

بررسی راهکارهای افزایش درآمد بندر امام خمینی (ره) از طریق تخفیف در سود بازرگانی

سید ناصر سعیدی^۱، جهانگیر نجاتی^۲، امیر سعید نورامین^{۳*}، شهریار نظری آبکنار^۴

۱- استادیار دانشکده اقتصاد و مدیریت دریا، دانشگاه علوم و فنون دریایی خرمشهر، استان خوزستان، خرمشهر، پست الکترونیکی: nasser_saeidi@yahoo.com

۲- مدیر طرح و توسعه بندر امام خمینی، اداره کل بندر و دریانوردی بندر امام خمینی، پست الکترونیکی: nejati_bandar@yahoo.com

۳- کارشناس ارشد حمل و نقل دریایی، عضو هیئت علمی دانشکده اقتصاد و مدیریت دریا، دانشگاه علوم و فنون دریایی خرمشهر، استان خوزستان، خرمشهر، پست الکترونیکی: saeid.nooramin@yahoo.com

۴- کارشناس ارشد بندر و کشتیرانی، دانشکده مهندسی دریا، دانشگاه دریانوردی و علوم دریایی چابهار، استان سیستان و بلوچستان، چابهار، پست الکترونیکی: shahryar_na@yahoo.com

تاریخ پذیرش: ۹۰/۱۱/۱۵

* نویسنده مسؤل

تاریخ دریافت: ۹۰/۷/۴

© نشریه علمی - پژوهشی اقیانوس‌شناسی ۱۳۹۱، تمامی حقوق این اثر متعلق به نشریه اقیانوس‌شناسی است.

چکیده

اقتصاد پویا زیربنای توسعه پایدار هر کشور محسوب می‌شود که در سایه برنامه‌ریزی بلند مدت قابل اجرا، متجلی می‌شود. در این راستا به‌کارگیری ابزارهای کنترلی پولی و مالی مناسب، پویایی اقتصاد کشورها را رقم می‌زند. از جمله این ابزارها، وضع حقوق و عوارض گمرکی (تعرفه گمرکی) کالاهای وارداتی است. تحقیق حاضر با استفاده از آمار توصیفی و استنباطی به بررسی رابطه‌ی راهبردی تخفیف سود بازرگانی بر میزان درآمد اداره کل بندر و دریانوردی بندر امام خمینی^(۱) به‌عنوان بندر نمونه کاوی خواهد پرداخت. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که تخفیفات سود بازرگانی باعث رضایت مشتریان اداره کل بندر و دریانوردی بندر امام خمینی^(۲) گردیده است. با توجه به اینکه تخفیفات سود بازرگانی باعث ترغیب صاحبان کالا به ورود کالاهای خود از طریق بندر امام شده است، لذا تداوم این امر علاوه بر رضایت صاحبان کالا باعث رونق اقتصادی شهر بندر امام خمینی^(۳) نیز خواهد شد. لذا پیشنهاد می‌گردد ابلاغ مصوبات مرتبط با سود بازرگانی در ابتدای هر سال و مناسب با کالاهای ترخیصی بندر امام پایه‌گذاری شود.

کلمات کلیدی: درآمد، بندر، سود بازرگانی، ورود کالا

۱. مقدمه

دیگر عوارض، مالیات وضع شده بر کالاهایی است که از مرز کشور وارد و یا صادر می‌شوند. اصولاً عوارض گمرکی به‌علت شفاف بودن، سادگی محاسبه، ایجاد درآمد برای دولت مطلوب‌تر از سایر روش‌های حمایتی است. در سال‌های اخیر عوارض گمرکی به دو بخش حقوق گمرکی و سود بازرگانی تقسیم گردیده است.

عوارض گمرکی عبارت است از فهرست مرتب و منظم مالیات اقسام گمرکی که بنابر تصمیم مرجع قانونی به کلیه کالاهای وارداتی یا صادراتی کشور در یک زمان تعلق می‌گیرد. به‌عبارت

اگرچه حقوق گمرکی مقداری ثابت است، اما سود بازرگانی با تصویب هیات دولت به صورت سالانه تعیین می‌گردد.

حقوق گمرکی نوعی مالیات دولتی است و از کالایی که مرزهای دولتی و یا مناطق گمرکی را پشت سر می‌گذارد دریافت می‌شود. سود بازرگانی نیز طبق مصوب هیات وزیران و به استناد قانون انحصار تجارت خارجی، قانون امور گمرکی و قانون مقررات صادرات و واردات از برخی کالاهای وارداتی اخذ می‌شود. به عبارت دیگر حقوق گمرکی کالاها بر اساس جداول تعرفه‌ای که به‌همین منظور تهیه گردیده‌اند و توسط مجلس تصویب می‌شود اخذ می‌گردند. البته سود بازرگانی توسط دولت تصویب می‌شود و شامل همه کالاها نمی‌گردد (بنایی، ۱۳۸۱). وجود سود بازرگانی به دولت اجازه می‌دهد تا در صورت لزوم و به منظور حمایت از تولیدات یا صنایع کشور میزان آن را تغییر دهد. اگر این وجوه در قالب حقوق گمرکی وصول شود و طبق قانون، مجلس آن را تعیین کند هر تغییر احتمالی آن مستلزم انجام مقدمات و تشریفات زمان‌بر خواهد بود در حالی که این وجوه ممکن است هر سال محتاج تغییر باشد؛ لذا با تصویب هیات دولت این تغییر با سهولت انجام می‌شود.

با توجه به تغییراتی که در بازار تجارت کالاهای وارداتی و صادراتی در حال انجام است و این امکان وجود دارد که در درازمدت بر روی جذب کالا در بندر تأثیر بگذارد و همچنین با توجه به طرح جامع بازرگانی بندر (بندر و دریا، ۱۳۸۷)، نیاز است تا بندر ایرانی به دنبال ایجاد تحول اساسی در استراتژی‌های خود باشند. لذا از یک سو به منظور پوشش هزینه‌های جاری و هزینه‌های سرمایه‌ای جهت ایجاد زیرساخت‌ها و توسعه تاسیسات و تسهیلات بندری، پرداختن به مقوله درآمد و راهکارهای افزایش آن برای بندر کشور از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. از سویی دیگر با توجه به برنامه‌ریزی دولت در استفاده از راهبرد تخفیف سود بازرگانی به‌عنوان مزیت رقابتی جهت افزایش ورود کالا، هر یک از بندر کشور می‌توانند با به‌کارگیری و استفاده صحیح از این راهبرد باعث ترغیب و جذب صاحبان کالا و خطوط کشتیرانی میزان درآمدهای بندری خود را افزایش دهند.

پریزن (۱۳۸۵) در رساله کارشناسی ارشد خود با عنوان "اثرات کاهش تعرفه در واردات کالاهای کشاورزی" نرخ تعرفه کالاهایی همچون گندم، ذرت، جو و سویا را مورد ارزیابی قرار داده و به این نتیجه رسیده است که تغییر نرخ تعرفه‌ها بر رفتار واردات تمامی محصولات کشاورزی موثر است.

آزرمی (۱۳۷۶) در رساله کارشناسی ارشد خود با عنوان "بررسی نحوه بهینه‌سازی تعرفه انبارداری در بندر جنوب کشور" تعرفه‌های انبارداری بندر جنوبی کشور را با برخی از بندر در سایر کشورها مورد ارزیابی قرار داده و به این نتیجه رسیده است که تعرفه‌های انبارداری سنتی بندر جنوب نیاز به بازنگری دارند.

De Langen و Pallis (۲۰۰۶) تاثیر رقابت درون بندری از جمله رقابت در تعرفه‌ها میان شرکت‌های عملیاتی بندری را با عنوان "تحلیل فواید رقابت درون بندری" بررسی نموده‌اند. در این تحقیق چنین نتیجه‌گیری شده است که تاثیر رقابت درون بندری بر کنترل افزایش بی‌رویه تعرفه‌های بندری و همچنین افزایش سطح تخصص و خلاقیت میان شرکت‌های عملیاتی بندری و نهایتاً در افزایش کارایی و بهره‌وری بندر مفید است.

Heggie (۱۹۷۴) در تحقیق خود که با عنوان "تعرفه‌بندی خدمات بندری (Charging for Port Facilities)" انجام شده است، قابلیت مانور بندر بر تعرفه‌هایشان را با عواملی از قبیل ماهیت بارز نوع کشتی‌ها، ماهیت بندر و شرایط پسرکانه بندر مرتبط می‌داند. این محقق کالاهایی همچون پودر آهن باید در بندری خاص و در مجاورت کارخانه ذوب آهن تخلیه و بارگیری شوند را کالای ثابت و کالاهای دیگری که براساس جاذبه‌های بندری می‌توانند در بندر مختلفی تخلیه و بارگیری شوند را کالای متغیر می‌نامد. او چنین نتیجه‌گیری می‌کند که روش مناسب برای تعرفه‌بندی کالای ثابت، تعرفه‌بندی هزینه حاشیه‌ای بوده، در حالی‌که روش مناسب برای تعرفه‌بندی کالای متغیر تعرفه‌بندی هزینه متوسط (Average Cost Pricing) است.

Thomas (۱۹۷۸) در تحقیق خود که با عنوان "تجربیات تعرفه‌بندی بندری (Port Charging Practices)" صورت گرفته است، به بررسی تفصیلی و مقایسه‌ای نظریه‌های مختلف تعرفه بندی تخلیه و بارگیری در بندر مانند روش نرخ کالا (Commodity Rate Method)، روش هزینه افزوده (Cost Plus Method)، روش معیارهای کشویی (Sliding Scales Method) و نیز روش سامانه‌ی قوام‌یافته (Consolidated System) پرداخته است.

۲. روش مطالعه

پس از تهیه سوابق و گزارشات پیرامون موضوع تحقیق، پرسش‌نامه‌ای طراحی گردید. این پرسش‌نامه مبنای آزمون‌های آماری برای دستیابی به پاسخ تحقیق است.

۱-۲. جامعه‌ی آماری و نمونه‌ی مورد مطالعه

جامعه‌ی آماری مورد بررسی شامل صاحبان کالای اداره کل بنادر و دریانوردی بندر امام خمینی^(۵) و اطلاعات مرتبط با سبد کالای تخلیه و بارگیری در سال‌های ۸۴ تا ۸۷ اداره کل است. از آنجا که بازار جهانی دریانوردی در دو سال اخیر وضعیت متغیر و ناپایداری را طی سپری نموده است، لذا در این تحقیق به منظور افزایش قابلیت اعتماد داده‌ها از بازه زمانی ۸۴ تا ۸۷ استفاده شده است. دلایلی مانند رکود اقتصاد جهانی و دزدی دریایی را می‌توان از علل عمده وضعیت ناپایدار بازار دریانوردی دانست. روش نمونه‌گیری نیز به صورت تصادفی ساده است. به عبارت دیگر هر یک از افراد جامعه آماری (صاحبان کالا) دارای احتمال یکسانی برای حضور در نمونه است.

۲-۲. نحوه برآورد حجم نمونه

جهت تعیین حجم نمونه از فرمول کوکران استفاده شده است. با توجه به اینکه صاحبان کالاهای اصلی بندر امام خمینی (ره) به تعداد ۴۵ نفر هستند و با فرض $Z=1/96$ و $p=q=0/5$ و ضریب اطمینان ۹۵ درصد و با توجه به مقدار خطای ۰/۱ حجم نمونه ۳۰ نفر به دست آمده است.

وقتی حجم جامعه معلوم باشد، فرمول کوکران به شرح زیر است:

$$n = \frac{Nz^2 pq}{Nd^2 + Z^2 pq}$$

n = حجم نمونه

N = حجم جمعیت آماری

Z = مقدار احتمال نرمال استاندارد

p = نسبتی از جمعیت دارای صفت معین

q = 1 - p

d = درجه اطمینان یا دقت احتمالی مطلوب

۳-۲. روش تجزیه و تحلیل آماری داده‌های پژوهش

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها در این تحقیق، آمار توصیفی شامل انحراف معیار و شاخص‌های مرکزی (عمدتاً میانگین) است. نحوه آزمون فرضیه‌ها با استفاده از روش‌های آمار استنباطی شامل تحلیل

و آزمون t استیودنت است. آزمون مقایسات زوجی (آزمون فرضیه‌ها) معمولاً برای تحقیقات تجربی و نشان دادن تاثیر یک نوع مداخله‌گر استفاده می‌شود. اگر آزمون نشان دهد که داده‌های قبل و بعد از ورود مداخله‌گر متفاوت است، در این صورت عامل مداخله‌گر موثر بوده است. این آزمون دو متغیر کمی مربوط به یک جامعه را مقایسه می‌کند. لازم به ذکر است تمام تجزیه و تحلیل‌های آماری با استفاده از نرم افزار MS Excel و SPSS نسخه ۱۵ صورت می‌گیرد. همچنین روایی پژوهش، روایی محتوایی و روایی صوری است (از منابع علمی و نظر صاحبان کالا استفاده می‌شود) و برای تعیین پایایی از آلفای کرانباخ استفاده شده است.

۴-۲. نحوه تهیه پرسش‌نامه

مراحل زیر به منظور تهیه پرسش‌نامه در خصوص تخفیفات سود بازرگانی اداره کل بنادر و دریانوردی امام خمینی^(۵) دنبال شده است:

۱- در اولین گام، با انجام مصاحبه‌های فردی و گروهی با افراد جامعه هدف (صاحبان کالا) علل وجودی سود بازرگانی در بنادر مورد بحث و بررسی قرار گرفت. نتایج این مصاحبه مهم‌ترین دست‌مایه تهیه سوالات مرحله بعد بوده‌اند.

۲- در مرحله دوم، مهم‌ترین حیطه‌هایی که به اعتقاد صاحبان کالای اداره بنادر و دریانوردی در ایجاد مصوبات مرتبط با سود بازرگانی دخالت دارند مطرح شد. جواب‌های به دست آمده از سوالات مرحله دوم، منبع تهیه پرسش‌نامه مقدماتی اعمال تخفیفات سود بازرگانی در بندر امام خمینی^(۵) بود.

۳- در مرحله سوم سوالات در پرسش‌نامه مقدماتی گنجانده شد. تمام سوالات از نظر محتوایی و پرهیز از تکراری بودن و همچنین ارتباط ضعیف با سود بازرگانی به دقت مورد بررسی و بازبینی قرار گرفتند که تعدادی حذف و تعدادی دیگر اصلاح صوری و ادبی شدند.

۴-۲-۱. روایی پرسش‌نامه

در این تحقیق از دو روش جهت تعیین روایی پرسش‌نامه استفاده شده است:

الف - روایی صوری: که نشان دهنده روایی ظاهری پرسش‌نامه است.

۳. تجزیه و تحلیل داده‌ها

ب - روایی محتوایی: که طی آن کمیت و کیفیت سوالات پرسش‌نامه از دیدگاه کارشناسان و خبرگان بررسی و مورد تایید قرار گرفته است.

۳-۴. پایایی پرسش‌نامه

برای سنجش پایایی پرسش‌نامه دو روش همسانی درونی (آلفای کرانباخ) و دو نیمه کردن بکار گرفته شده است.

الف- همسانی درونی: برای ارزیابی و سنجش همسانی درونی پرسش‌نامه ضریب آلفای کرانباخ بر روی داده‌های نمونه محاسبه گردید.

ب- روش دونیمه کردن: در این روش ابتدا سوالات هر آزمون به صورت زوج و فرد تقسیم می‌شوند. در مرحله بعد ضریب همبستگی میان نیمه زوج (سوالات زوج) و نیمه فرد (سوالات فرد) که همانا ضریب پایایی هر نیمه است محاسبه می‌شود. سپس ضریب همبستگی بین نیمه‌ها در رابطه $2r/1+r$ (r ضریب همبستگی است) قرار داده می‌شود. نتیجه حاصل ضریب پایایی کل آزمون خواهد بود. لازم به توضیح است در پژوهش‌هایی که برای انجام بازمی‌پژوهی با مشکلاتی مواجه است، روش دونیمه کردن آزمون، شیوه مناسبی است.

مطابق با حجم نمونه‌ی برآورد شده پرسش‌نامه در اختیار ۳۰ نفر از جامعه آماری قرار داده شد. نتایج حاصل از اجرای آزمون‌های آلفای کرانباخ و دونیمه کردن در جداول ۱ و ۲ ارائه شده است.

جدول ۱- ضریب آلفای کرانباخ پرسش‌نامه

تعداد متغیرها	آلفای کرانباخ
۱۵	۰/۸۰

جدول ۲- ضرایب دونیمه کردن پرسش‌نامه

تعداد متغیرها	پایایی
۸ (سوالات زوج)	۰/۷۳
۷ (سوالات فرد)	۰/۷۸
۱۵ (کل سوالات)	۰/۸۲

همان‌طور که در جداول نشان داده شده است ضریب پایایی پرسش‌نامه در روش میانگین آلفای کرانباخ برابر ۰/۸۰ و در روش دونیمه کردن ۰/۸۲ است. این ارقام نشان دهنده آن است که پرسش‌نامه تحقیق از پایایی لازم برخوردار است.

برای تحلیل فرضیه‌های تحقیق ابتدا داده‌های مربوط به پرسش‌نامه در نرم افزار SPSS وارد شد. سپس سه فرضیه مطابق با هدف تحقیق مورد بررسی قرار گرفت.

❖ تحلیل فرضیه اول: تخفیفات سود بازرگانی باعث ترغیب صاحبان کالا به ورود کالاهای خود از طریق بندر امام می‌شود.

جهت تحلیل فرضیه اول با توجه به پرسش‌نامه از آزمون توصیف گویه‌ها (توصیف سوالات پرسش‌نامه) استفاده شده است. در صورتی که میانگین محاسبه شده از میانگین فرضی بیشتر یا کمتر باشد، می‌توان نتیجه گرفت که نظرات جامعه آماری در یک مورد خاص به ترتیب مطلوب یا نامطلوب است.

با توجه به اینکه طیف نمره سوالات بین صفر تا ۴ (مقدار صفر، میزان رضایت‌مندی خیلی کم و مقدار ۴، میزان رضایت‌مندی خیلی زیاد را نشان می‌دهد) است، لذا در صورتی که میانگین رضایت صاحبان کالا بیش از ۲/۵ باشد، فرضیه این آزمون تایید می‌گردد. جدول ۳ خلاصه‌ی نتایج تحقیق را پس از بررسی پانزده گویه نشان می‌دهد.

جدول ۳- توصیف میانگین و انحراف استاندارد کلی صاحبان کالا

متغیر	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد
رضایت	۳۰	۳/۴۳	۰/۶۰

بر اساس نتایج به‌دست آمده در زمینه‌ی ترغیب صاحبان کالا به ورود کالاهای خود از طریق بندر امام خمینی (ره) پس از اعمال تخفیفات سود بازرگانی، میانگین رضایت برابر با ۳/۴۳ است که بسیار بیشتر از حد متوسط یعنی ۲/۵ است. لذا فرضیه فوق تایید می‌گردد.

❖ تحلیل فرضیه دوم: تخفیفات سود بازرگانی در یک دوره ۴ ساله بر درآمدهای بندر امام خمینی (ره) تاثیر دارد.

بر اساس مصوبه هیات دولت به شماره ۱۶۷۶۳۱/ت ۵۸۸ ه، اعطای ۱۰ درصد معافیت سود بازرگانی به کالاهای وارداتی از طریق بندر امام خمینی (ره) در سال ۸۶ تصویب و در سال ۸۷ نیز تمدید گردید. بر این اساس کلیه کالاهای وارداتی از طریق بندر امام از ابتدای سال ۸۶ مشمول ۱۰ درصد معافیت سود بازرگانی هستند (گمرکات استان خوزستان، ۱۳۸۷). همچنین حدود دو تا سه هزار دلار تخیف سود بازرگانی شامل هر کانتینر وارداتی به

فاصله اطمینان ۹۵ درصدی برای اختلاف میانگین درآمدها به صورت زیر است.

$$193922 \leq \mu \leq 432164$$

از آنجایی که حدهای پایین و بالا مثبت هستند، لذا میانگین درآمدهای پس از تخفیفات سود بازرگانی از میانگین درآمدها قبل از تخفیفات سود بازرگانی بیشتر است.

❖ تحلیل فرضیه سوم: تخفیفات سود بازرگانی در یک دوره ۴ ساله با عملکرد (کسب درآمد) بندر امام خمینی^(د) رابطه‌ی مستقیمی دارد.

جهت تحلیل فرضیه سوم از ضریب همبستگی استفاده شده است. فرضیات آزمون به شرح زیر است:

- H_0 : همبستگی معنی داری بین دو متغیر X و Y وجود ندارد.
  - H_1 : همبستگی معنی داری بین دو متغیر X و Y وجود دارد.
- جدول ۷ ضریب همبستگی بین دو متغیر X (جمع درآمدهای سال‌های ۸۴ و ۸۵) و Y (جمع درآمدهای سال‌های ۸۶ و ۸۷) را نشان می‌دهد.

جدول ۷- جدول ضریب همبستگی

ضریب همبستگی	تعداد	همبستگی	sig
Y و X	۶	۰/۹۸	.

ضریب همبستگی برای ۶ داده زوجی برابر با ۰/۹۸ به دست می‌آید. با توجه به اینکه مقدار معنی دار (sig) برابر صفر است، لذا فرض H_0 رد می‌شود. در نتیجه بین دو متغیر X و Y همبستگی معنی داری وجود دارد. همچنین با توجه به اینکه ضریب همبستگی مثبت است، لذا دو متغیر با یکدیگر رابطه‌ی مستقیمی دارند؛ به عبارت دیگر این ادعا که تخفیفات سود بازرگانی در یک دوره ۴ ساله با عملکرد (کسب درآمد) بندر امام خمینی^(د) رابطه‌ی مستقیمی دارد تایید می‌گردد.

۴. بحث و نتیجه‌گیری

نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که تخفیفات سود بازرگانی باعث رضایت مشتریان اداره کل بندر و دریانوردی بندر امام خمینی^(د) گردیده است. با توجه به اینکه تخفیفات سود بازرگانی باعث ترغیب صاحبان کالا به ورود کالاهای خود از طریق بندر امام خمینی^(د) شده است، لذا تداوم این امر علاوه بر رضایت

بندر امام خمینی^(د) اعطاء گردید که فرصتی طلایی برای صاحبان کالای این بندر به دست آورد. جدول ۴ میزان درآمد بندر را در سال‌های قبل و بعد از تخفیفات نشان می‌دهد (پورتال آمار و عملیات، ۱۳۸۷).

جدول ۴- مقایسه درآمدهای بندر امام در سال‌های قبل تخفیفات و بعد از تخفیفات (میلیون ریال)

ردیف	عنوان	سال‌های قبل از تخفیفات (۸۴ و ۸۵)	سال‌های بعد از تخفیفات (۸۶ و ۸۷)
۱	درآمد حقوق و عوارض بر شناورها	۱۲۴۰۱۴	۱۲۱۲۲۰
۲	درآمد حاصل از عملیات بندری و دریایی	۴۰۴۰۲۴	۴۳۰۶۱۲
۳	سایر درآمدهای حاصل از شناورها	۲۷۱۸۲	۱۹۹۱۴
۴	درآمد حاصل از عملیات بندری بر کالا	۲۹۷۰۸۵	۴۰۰۵۲۳
۵	درآمد حاصل از خدمات اموالی	۶۲۵۲۰۱	۹۱۶۳۳۲
۶	سایر درآمدها	۹۹۹۳۰	۱۴۰۹۲۱
جمع کل		۱۵۱۶۳۳۷	۲۰۳۰۰۲۷

جهت تحلیل فرضیه دوم از آزمون مقایسات زوجی استفاده شده است و فرضیات آن به شرح زیر است:

- H_0 : میانگین درآمدها در سال‌های پس از تخفیفات و قبل از تخفیفات با هم مساوی است.
- H_1 : میانگین درآمدها در سال‌های پس از تخفیفات و قبل از تخفیفات با هم اختلاف دارند.

جدول ۵ شاخص‌های آمار توصیفی دو جامعه را نمایش می‌دهد. متغیر X جمع درآمد سال‌های ۸۴ و ۸۵ و متغیر Y جمع درآمد سال‌های ۸۶ و ۸۷ است. نتایج آزمون t استیودنت مطابق با جدول ۶ است. همان‌طور که مشاهده می‌شود مقدار سطح معنی دار کوچکتر از ۵ درصد است، بنابراین H_0 رد می‌شود. به عبارت دیگر تفاوت قابل ملاحظه‌ای بین میانگین درآمدها در سال‌های قبل از تخفیفات و پس از تخفیفات وجود دارد.

جدول ۵- شاخص‌های آمار توصیفی دو جامعه

متغیر	میانگین	تعداد	انحراف استاندارد	خطای انحراف از میانگین
X	۲۶۲۹۰۶	۶	۲۲۵۲۸۳	۹۱۹۷۱
Y	۳۳۸۱۶۱	۶	۳۲۶۷۸۲	۱۳۳۴۰۸

جدول ۶- جدول آزمون t مقایسات زوجی

مقایسه زوجی Y و X	میانگین	انحراف استاندارد	خطای انحراف از میانگین	فاصله اطمینان ۹۵٪		t	df	sig
				پایین	بالا			
	۲۵۰۸۰۲	۱۱۲۹۸	۴۶۱۲۶	۱۹۳۹۲۲	۳۳۲۱۶۴	۱/۶۳۴	۵	۰/۰۱۶

منابع

- آزمی، م.، ۱۳۷۶. بررسی نحوه بهینه‌سازی تعرفه انبارداری در بندر جنوب کشور، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران.
- بنایی، ر.، ۱۳۸۱. آشنایی با مقررات گمرکی و ترخیص کالا، شرکت چاپ و نشر بازرگانی، تهران.
- پریزن، و.، ۱۳۸۵. اثر کاهش تعرفه بر واردات محصولات کشاورزی منتخب در ایران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شیراز.
- پورتال آمار و عملیات.، ۱۳۸۷. سازمان بندر و دریانوردی استان خوزستان، <http://bikport.pmo.ir>.
- گمرکات استان خوزستان.، ۱۳۸۷. اداره کل گمرک بندر امام خمینی (ره)، <http://www.khcu.gov.ir>
- De Langen, P.; Pallis, A., 2006. "Analysis of the Benefits of Intra-Port Competition, International Journal of Transport Economics, Vol. 33, No. 1, 69-85.pp.
- Heggie, I., 1974. Charging for Port Facilities, Journal of Transport Economics and Policy, Vol. 8, No. 1. 3-25 pp.
- Thomas, B., 1978. Port Charging Practices, Journal of Maritime Policy and Management, Vol. 5, No. 2.117-132 pp.

صاحبان کالا باعث رونق اقتصادی شهر بندر امام خمینی (ره) نیز خواهد شد. لذا پیشنهاد می‌گردد ابلاغ مصوبات مرتبط با سود بازرگانی در ابتدای هر سال و مناسب با کالاهای ترخیصی بندر امام خمینی (ره) پایه‌گذاری شود.

از آنجایی که سود بازرگانی در دوره چهار ساله بر رشد درآمدهای بندر امام خمینی (ره) تاثیر مثبتی داشته است، لذا پیشنهاد می‌گردد تا دولت نرخ تخفیفات سود بازرگانی بندر امام خمینی (ره) را متناسب با نیاز منطقه مورد تصویب قرار دهد به گونه‌ای که باعث جذب خطوط کشتیرانی جدید گردد. با توجه به اینکه تخفیفات سود بازرگانی با عملکرد بندر رابطه مستقیم دارد، لذا پیشنهاد می‌گردد افزایش تعرفه‌های بندری نه به صورت معمول بلکه با شیوه‌ای جدید صورت گیرد تا افزایش احتمالی سود بازرگانی از سوی دولت در بازه‌های زمانی خاص باعث کاهش عملکرد تخلیه و بارگیری در بندر امام خمینی (ره) نگردد.

۵. سپاسگزاری

مؤلفین مراتب تشکر و قدردانی خود را از اداره کل بندر و دریانوردی بندر امام خمینی (ره) به دلیل همکاری در ارائه اطلاعات مورد نیاز اعلام می‌نمایند.